

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ
Кафедра публічного управління та адміністрування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: *«Використання сучасних інформаційних технологій в
органах публічної влади»*

Виконала: студентка
5 курсу за спеціальністю
281 Публічне управління та
адміністрування
заочної форми навчання
Панькова Д. О.
(прізвище та ініціали)

Керівник: доцентка кафедри публічного
управління та адміністрування,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
ТРЕБИК Л. П.

Рецензент: _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та
ініціали)

АНОТАЦІЯ

Панькова Д. О. Використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.

У роботі проведено аналіз використання та впровадження інформаційних технологій в діяльність органів публічної влади, досліджено нормативно-правове регулювання щодо інформаційних технологій. Досліджено ефективність застосування інформаційно-комунікаційних технологій в державному управлінні, а саме у діяльності Хмельницької міської ради, проаналізовано проблемні питання щодо впровадження інформаційних технологій у діяльність зазначеного органу, а також досліджено питання щодо шляхів вдосконалення та перспектив покращення впровадження та використання сучасних інформаційних технологій.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що отримані результати в ході дослідження даної теми можуть бути використані в подальшій науково-дослідній сфері, також результати дослідження можуть застосовуватися в роботі обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та інших органах публічної влади.

Метою даної роботи є дослідження використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади та з'ясування проблемних питань та аспектів.

Ключові слова: інформаційні технології, сайт, адміністративні послуги, місцеве самоврядування, комунікація, електронне урядування, інформування.

ANNOTATION

Dasha Pankova. Use of modern information technologies in public authorities.

The paper analyzes the use and implementation of information technologies in the activities of public authorities, researches the normative and legal regulation of information technologies. The effectiveness of the use of information and communication technologies in the state administration, namely in the activities of the Khmelnytskyi City Council, was studied, problematic issues related to the

implementation of information technologies in the activity of the specified body were analyzed, as well as issues related to ways of improvement and prospects for improving the implementation and use of modern information technologies were investigated.

The practical significance of the obtained results is that the results obtained during the research of this topic can be used in the further research field, and the research results can be applied in the work of regional state administrations, local self-government bodies and other public authorities.

The purpose of this work is to study the use of modern information technologies in public authorities and clarify problematic issues and aspects.

Keywords: information technologies, site, administrative services, local self-government, communication, e-government, informing.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ...8	
1.1. Поняття, ознаки та види інформаційних технологій.....8	
1.2. Нормативно-правове регулювання використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.....19	
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....25	
2.1. Аналіз використання сучасних інформаційних технологій на прикладі Хмельницької міської ради.....25	
2.2. Оцінка громадянами та працівниками ефективності використання сучасних інформаційних технологій в діяльності Хмельницької міської ради...34	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....40	
3.1. Удосконалення нормативно-правового регулювання при використанні інформаційних технологій в органах публічної влади.....40	
3.2. Перспективи розвитку та напрями практичного вдосконалення сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади в Україні.....45	
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. Інформаційні технології стали невід’ємною частиною сучасного суспільства, адже завдяки їм ми маємо змогу розвиватись та зростати у різноманітних сферах діяльності. Громадяни, підприємства, організації та органи публічної влади активно використовують ці технології, проте слід запроваджувати лише новітні та передові технології, що в свою чергу дасть змогу забезпечити інноваційний розвиток.

У процесі діяльності органів публічної влади значення та роль сучасних інформаційних технологій зростає щодня та використовується як інструмент ефективного виконання необхідної роботи, що забезпечить вдосконалення її результатів.

На сьогоднішній день використання суто комп’ютерних технологій дозволяє лише відтворювати тим чи іншим способом дані, відомості і не дає можливості ефективно та безпосередньо взаємодіяти з інформаційним об’єктом, що створюється або демонструється. Це вирішують за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Дійсно інформаційні технології у діяльності органів публічної влади стали незамінними помічниками, так як за допомогою цих технологій пришвидшується пошук необхідних документів та інформації, яка запитується, спрощується доступ до них та їх збереження, систематизує всі внесені дані, надає неоціненну допомогу при складанні довідкового та інформаційно-пошукового матеріалу, який існує в структурі того чи іншого органу. Відповідно до цього, на сьогодні питання застосування інформаційних технологій в органах публічної влади є досить актуальним.

Мета бакалаврської роботи полягає в дослідженні теоретичних, методичних і практичних положень щодо використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади в умовах сучасного розвитку, а також надання практичних рекомендацій з удосконалення процесу впровадження інформаційних технологій у діяльність цих органів.

Для досягнення поставленої мети дослідження було сформульовано такі

завдання:

- з’ясувати поняття, ознаки, види та функції інформаційних технологій;
- розглянути класифікацію та складові інформаційних технологій;
- здійснити аналіз нормативно-правового врегулювання щодо використання та запровадження інформаційних технологій;
- проаналізувати стан впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльності Хмельницької міської ради;
- провести аналіз ефективності використання інформаційних технологій в Хмельницькій міській раді;
- виявити потенційні можливості Хмельницької міської ради щодо використання сучасних інформаційних технологій;
- проаналізувати прогалини законодавства у впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади.
- запропонувати шляхи удосконалення діяльності органів публічної влади за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Об’єкт дослідження – процес впровадження та використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.

Предметом дослідження є прикладні аспекти впровадження та використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.

Методи дослідження. У процесі написання бакалаврської роботи були використані такі методи:

- метод аналізу – для визначення поняття, сутності та значення інформаційних технологій;
- метод класифікації – з метою визначення основних видів сучасних інформаційних технологій;
- метод оцінки – для визначення рівня використання та впровадження інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади;
- метод індукції – задля визначення основних проблем використання та впровадження інформаційних технологій в органах публічної влади;
- порівняльний метод – використовувався для проведення аналізу

сучасних інформаційних технологій, які використовують у різних сферах діяльності органів публічної влади;

– прогностичний метод та метод моделювання – з метою розроблення практичних порад для вдосконалення діяльності органів публічної влади за допомогою використання та впровадження сучасних інформаційних технологій.

Практична значущість отриманих результатів полягає в розробленні рекомендацій щодо підвищення та покращення ефективності діяльності органів публічної влади та Хмельницької міської ради зокрема, на основі впровадження та використання сучасних інформаційних технологій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Поняття, ознаки та види інформаційних технологій.

Безпосередній розвиток інформаційних технологій бере свій початок ще з ХХ століття і він був пов'язаний із процесами світової глобалізації, що в подальшому створило передумови та підґрунтя для створення суспільства так званого «нового» типу, або ж іншими словами його можна назвати глобальним інформаційним суспільством.

Цей розвиток також став передумовою для запровадження кардинально нових змін та покращення умов в різноманітних сферах суспільного життя, до прикладу це – економічна, політична, правова, культурна та соціальна сфери.

Звичайно що у своєму розвитку інформаційне суспільство мусило використовувати певний потенціал, який виступав у вигляді інформації, наукових знань та відповідно сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Саме ці ресурси слід розглядати крізь призму того самого двигуна, який став поштовхом для світового розвитку і для розвитку певного інструменту, який відіграє важливу роль у зовнішній політиці усіх держав.

Сукупність цих ресурсів спонукала різних зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема таких як: Арон Р., Спікан Н.Дж., Мерле М., А. Кешелава, Е. Рудих, В. Кудряшова та багатьох інших, до проведення наукових досліджень, які в майбутньому стануть напрацюваннями для подальшого розвитку інформаційних технологій у сучасному суспільстві.

На нашу думку, щоб глибше досліджувати питання щодо поняття та визначення інформаційних технологій, спершу слід розрізняти риси, які характеризують безпосередньо саме інформаційне суспільство. Серед таких рис виділяють [57, с. 78]:

Першою рисою варто зазначити глобальний інформаційний простір, у якому перш початковою фазою діяльності суспільства в різних сферах життя є саме інформація, яка працює як основа;

Наступною рисою є накопичення досить великої кількості різноманітних інформаційних технологій, а також інших послуг чи продуктів, які займають

досить чільне місце у валовому внутрішньому продукті (ВВП) будь-якої країни;

І третьою, заключною є риса, яка стосується появи та створення певних нових видів комунікацій, а також сприяє більш ефективній взаємодії людей, яка обумовлюється зростанням доступу до різних національних та світових інформаційних ресурсів. Також важливим є момент того, що вирішується питання щодо інформаційної нерівності, яка нерідко може призвести до конфліктів різних типів, що потягне негативний вплив на інформаційне суспільство загалом.

Аналізуючи ці риси, ми констатували той факт, що те інформаційне середовище, у якому ми зараз маємо змогу перебувати та розвиватись, пройшло досить таки тривалий та непростий шлях, але внаслідок цього воно набуло більшої цілісності та систематизованості. Найбільш яскравими та визначальними характерними елементами сучасного інформаційного середовища виступають саме такі, як:

1. Швидка динаміка прогресу певних інформаційних інститутів, які стали складниками інформаційного процесу розвитку сучасного суспільства;

2. Нерівномірність та відмінність у розвитку в інформаційному середовищі різноманітних країн світу;

3. Так звана ТВ-інтерактивність та інтернетизація діяльності у інформаційному суспільстві;

4. Інтенсивний вплив засобів масової інформації (ЗМІ), інших міжнародних угруповань та інституцій на запобігання та вирішення міждержавних та міжнародних конфліктів. Іншими словами цей вплив ще називають медіатизацією [10, с. 46].

Звісно що інформаційні технології нерозривно пов'язані із інформацією. Люди споконвіків збирали, обробляли, зберігали та передавали різну інформацію. Відповідно, з того часу стало зрозуміло, що сучасний соціум у своєму розвитку та існуванні не може обійтись без інформації.

Саме поняття «інформації» немає свого суворо закріпленого визначення, яке використовувалось би усіма вченими у дослідженнях, чи навіть простими

людьми. Тому, враховуючи напрацювання багатьох століть, можна зазначити, що існує близько 300 тлумачень терміну «інформація».

Походження слова бере свій початок з латинської мови, а саме від слова «informatio», що у свою чергу трактується як – роз'яснення, поінформування, зміст повідомлення, інформацію з урахуванням їхньої передачі у просторі та часі [1, с. 345].

Також термін «інформація» можна розглядати з боку змістовної та формальної точки зору. Якщо у першому випадку це будуть відомості про когось чи про щось, то в іншому – це просто набір знаків та сигналів.

Можна ще розглянути слово «інформація» крізь призму інших наук, зокрема у економічних науках це слово розглядається, як відомості, необхідні для управління об'єктом, організацією, державою тощо. Саме за допомогою цієї інформації у керівників є можливість віднайти та прийняти найбільш сприятливі, ефективні та економічно вигідні рішення, які є необхідними у тих чи інших ситуаціях.

Клод Шеннон, американський «батько теорії інформації», у 1948 році сформулював один із законів теорії інформації, який проголошує, що інформація у комунікаціях має усувати невизначеність. Відповідно до цього закону кожен сигнал має наперед відому ймовірність появи. Чим менша ймовірність появи сигналу, тим більше інформації він несе для споживача.

Безумовно, якщо говорити про найважливіші складники інформації, то на перше місце слід віднести знання, оскільки саме вони виражають здатність людини отримувати ті дані, які є необхідними, а також можливість обмірковувати ці дані, щоб в подальшому перетворити їх у інформацію [1, с. 412].

Взагалі, якщо трактувати поняття «знання», то можна зупинитись на таких характерних рисах, зокрема це:

- вид певної інформації, який під собою являє досвід того, як людина сприймає навколишній світ;

- також можна знання характеризувати як те, що людина, завдяки їм має змогу розуміти певну інформацію для того, аби в подальшому у неї була

можливість використати її для вирішення конкретних завдань;

-знання розглядають як певні свідчення, правила та факти, які мають властивість зберігатись у свідомості та пам'яті людей, і надалі здійснюють вплив на їх переконання;

-знання також виступають у ролі сполучника між людиною та інформацією, яку вона отримує, бо завдяки знанням вона може обмірковувати отримані дані і робити свої власні висновки.

Отже, враховуючи перманентний розвиток суспільства і долучення все більшої кількості сучасних технологій та техніки вцілому, наприкінці ХХ століття - початку ХХІ століття набуває популярності термін «інформаційних технологій» (ІТ).

Поряд з інформаційними технологіями ще стоїть термін інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), який значною мірою взаємозалежний від першого, але водночас характеризується більше наявністю всесвітньої мережі Інтернет, електронної пошти та телекомунікаційних засобів, які в свою чергу є складниками ІКТ.

Першочерговою задачею інформаційних технологій було об'єднання ресурсів в одне цілісно сформоване середовище, яке б дозволило оперативно та більш комплексно працювати із потоком інформації, яка передається і в подальшому взаємодіяти за допомогою засобів електронної комунікації.

Взагалі, на нашу думку, інформаційні технології слід визначати як певні методи, процеси та програмно-технічні засоби, які були інтегровані та вдосконаленні задля того, щоб збирати, опрацьовувати, розповсюджувати, показувати та використовувати певну інформацію, яка в подальшому буде задовольняти потреби користувачів. Також слід зауважити, що вони візуалізують роль усіх уніфікованих технологій та інтегрують телекомунікаційні засоби, комп'ютери, програмні забезпечення, аудіовізуальні системи, тощо. Саме завдяки сукупності цих усіх засобів, користувачі мають змогу створити, отримати доступ до інформації, змінити її та передавати іншим.

Іншими словами, інформаційні технології складаються з ІКТ, а ще медіа-

трансляцій, телекомунікацій, аудіо та відео-обробки, мережевих функцій управління та моніторингу [52, с. 128].

Щодо думки інших вчених на рахунок терміну інформаційні технології, то можна проаналізувати таке визначення дослідниці І. Захарової, яка вважає, що інформаційні технології – це певна сукупність знань про способи роботи із доступними інформаційними ресурсами та технічна можливість збирання, обробки та передавання інформації задля того, щоб в подальшому набути нові відомості про той чи інший об'єкт, який стоїть на меті дослідження.

Також, варто взяти до уваги і таке розуміння інформаційних технологій, яке офіційно представлене міжнародною організацією ЮНЕСКО у власному науковому виданні під назвою «Інформаційна та комунікаційна технологія в освіті», де вони зазначають, що інформаційні технології є одночасним поєднанням безпосередньо інформаційних технологій з іншими спорідненими комунікаційними технологіями. [50, с. 175].

У політичній сфері науковці розглядають інформаційні технології дещо інакше, до прикладу, А. І. Соловйов вважає, що ці технології є уособленням різноманітних технічних прийомів, які у свою чергу можуть застосовуватись послідовно та спрямовуватись на те, щоб реалізувати мету певного суб'єкта (зокрема, йдеться мова про політичних діячів або ж держави в цілому) у певний час в певному місці [19, с. 17].

Влучною є думка також і Є. Сучкова, який вважає, що інформаційні технології є саме тими, завдяки яким у політичній сфері є можливість забезпечити швидку та ефективну підготовку і безпосереднє проведення виборчих кампаній (у даному випадку ми можемо говорити про застосування телекомунікаційних засобів чи Інтернету для проведення політичної пропаганди та агітації).

Призначення інформаційних технологій для сучасного світу полягає у тому, щоб люди мали змогу по заздалегідь обраним та випробуваним алгоритмам здійснювати комп'ютерну обробку будь-якої інформації, а також передавати її на різноманітні відстані за малий проміжок часу. Не варто забувати, що

невіддільною частиною цього циклу та процесу є зберігання величезної кількості даних.

В сьогоднішні використання лише комп'ютерних технологій дає нам змогу тільки відтворити різноманітними способами дані чи якісь відомості, але немає можливості ефективно та безпосередньо взаємодіяти з інформаційним об'єктом, що створюється або демонструється. Саме ця проблема у нас вирішується завдяки сучасним інформаційним технологіям [2, с. 221].

Варто розуміти, що інформаційні технології відіграють важливу роль у підтриманні майже усіх аспектів, які безпосередньо стосуються роботи у тих чи інших органах публічної влади.

На нашу думку, досить цікавим визначенням інформаційних технологій є таке – що це слід розглядати як процес, який в свою чергу залучає та використовує сукупність методів та програмно-технічних засобів, щоб отримати, опрацювати, зберігати та передавати інформацію з метою отримання інформації більш нової якості, а також що це допомагатиме підвищенню ефективності процесів використання інформаційних ресурсів.

Інформаційні технології мають на меті також інтегрування різноманітних видів технологій, а інформація, яка буде оброблятися ними, в подальшому піддаватиметься синтезу, щоб узагальнити її та впровадити у практичному використанні.

Особливістю інформаційних технологій є те, що вихідною "сировиною" (предметом праці) і кінцевою готовою "продукцією" (продуктом праці) в них є інформація. Інформаційні технології реалізують типові інформаційні процеси і включають процеси збирання, передавання, зберігання і обробки інформації у всіх її можливих формах прояви (текстової, графічної, візуальної, речовий, тактильної і т.д.) [25, с. 12].

Інформаційні технології, на відміну від інших видів, характеризуються певними ознаками, серед яких слід виділити наступні:

- предметом процесу обробки є дані, а метою процесу є отримання інформації;

- засобами реалізації є програмні засоби комп'ютерів і телекомунікацій;
- процеси обробки даних поділяються на операції відповідно до особливостей предметної області;
- вибір керуючих впливів на процеси здійснюється особами, що приймають рішення;
- критеріями оптимізації процесу є своєчасність доставки інформації користувачу, її надійність, достовірність, повнота.

З усіх видів технологій саме інформаційні технології у сфері органів публічної влади висувають найвищі вимоги до людського фактору, при цьому надаючи досить великий вплив на кваліфікацію працівника, зміст його роботи, фізичне і розумове навантаження, професійні навички та перспективи.

Властивості інформаційних технологій, які визначають їхнє ефективне використання полягають у доцільності, наявності складників та структури, взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, цілісності та розвитку у часі.

Щодо доцільності, то тут слід зауважити на тому, що вона має на меті підвищувати рівень продуктивності та впливати на збільшення ефективності діяльності органів публічної влади за допомогою запровадження та долучення сучасних засобів комп'ютерного забезпечення і техніки.

Сучасні інформаційні технології містять у своєму складі функціональні складники (до прикладу, це може бути інформаційна база, яка у свою чергу містить інформацію, яка в подальшому передається за допомогою технічних засобів) і структуру (це стосується внутрішньої організації та взаємодії складників).

Що стосується взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, то в цьому випадку слід акцентувати увагу на тому, що це відбувається під час взаємодії між суб'єктами та об'єктами органів публічної влади за допомогою програмного забезпечення, комп'ютерної техніки та інших видів комунікації.

Щодо цілісності, то вона дійсно є необхідною, адже завдяки їй інформаційні технології будуть працювати у вигляді скомпонованої системи задля виконання задач та завдань, які будуть поставлені перед ними.

Розвиток в часу характеризується наявністю постійного та водночас динамічного розвитку сучасних інформаційних технологій, що виявляється у появі нових завдань або ж у вдосконаленні існуючих модернізацій чи модифікацій.

Якщо говорити про появу нових напрацювань щодо розробки новітніх та сучасних концепцій, програм і методів щодо систематизації інформації чи даних, нові способи їх передавання, зберігання і обробки, а також про більш сучасні форми роботи користувачів з технічними чи іншими компонентами комп'ютерної техніки, тощо, то можна дійти висновку, що насправді інформаційні технології постійно перебувають у розвитку та вдосконаленні.

Інформаційні технології класифікуються за деякими ознаками, які наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація інформаційних технологій

за способом використання засобів обчислювальної техніки під час оброблення інформації:	інформаційні технології у централізованих інформаційних системах; інформаційні технології у децентралізованих інформаційних системах;
за способом реалізації в інформаційних системах:	традиційні інформаційні технології; нові інформаційні технології; високі інформаційні технології;
за ступенем охоплення задач управління:	інформаційні технології електронного оброблення даних; інформаційні технології автоматизації функцій управління; інформаційні технології підтримки прийняття рішень; інформаційні технології електронного офісу; інформаційні технології експертної підтримки;
за типом користувацького інтерфейсу:	пакетні; діалогові; мережеві;
за способом побудови мережі:	локальні; глобальні; багаторівневі; розподілені;
за класом технологічних операцій, що реалізуються:	робота з текстовими редакторами; робота з табличними процесорами; робота з системами керування базами даних; робота з графічними об'єктами; мультимедійні системи;

	гіпертекстові системи;
за моделями обчислювального процесу:	хост-орієнтовані інформаційні технології;

Складено на основі [4, с. 96].

Підсумовуючи дану таблицю, можна дійти висновку, що насправді інформаційні технології необхідні для роботи органів публічного управління, оскільки вони охоплюють велику кількість сфер та напрямків роботи.

Також, не слід забувати, що поряд із інформаційними технологіями стоїть термін «інформаційне забезпечення» органів публічної влади, що має теж важливе значення у діяльності вищевказаних органів.

Взагалі, поняття інформаційного забезпечення слід трактувати як таке, що виступає одним із найважливіших елементів інформаційних технологій, що призначене для коректного відображення тієї чи іншої інформації, яка належить до опису певного стану об'єкта і також є основою для створення та ухвалення управлінських рішень [9, с. 45].

Якщо проаналізувати думки вчених, то можна зазначити, що інформаційне забезпечення, що знаходиться в безпосередній взаємодії з інформаційними технологіями, в загальному розглядають як певну діяльність, що охоплює обробку інформації на різних етапах її проходження відповідно до її остаточного вигляду та очікуваного результату.

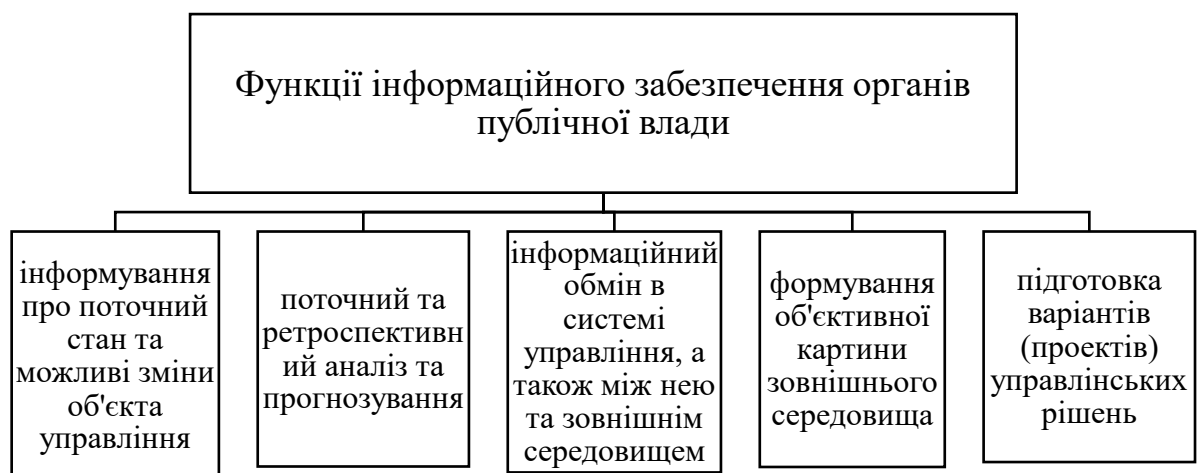

Рис. 1. Основні функції інформаційного забезпечення органів публічної влади за

основними напрямками роботи з управлінською інформацією

Джерело: сформовано на основі джерела: [55, с. 138].

Також вчені вважають, що ефективність інформаційної асекурації органів публічної влади має вплив на політику держави в глобальному плані, зокрема у випадку створення міжнародної інформаційної політики, а також має на меті встановлювати важливість і чільне місце країн у світовій ієрархії та може виступати як інструмент дипломатії та глобальної стратегії щодо встановлення світового порядку [12, с. 105-106].

Хочеться також приділити увагу і функціям інформаційного забезпечення, оскільки вони відіграють одну із провідних ролей при використанні інформаційних технологій. Такі вчені як А.В. Цимбалюк, В. Гавловський, В. Гриценко та інші, вирішили згрупувати функції інформаційного забезпечення органів публічної влади за основними напрямками роботи із управлінською інформацією(див. рис. 1.) [55, с. 137]. Варто відзначити, що саме ці функції найчастіше застосовуються на практиці більшістю підрозділами органів публічної влади.

Питання щодо активного застосування новітніх інформаційних технологій в органах публічної влади, враховуючи постійний розвиток інформаційного суспільства, є досить актуальним. В даному аспекті органам публічної влади слід розглянути вдосконалення та комп'ютеризацію робочих місць, приділяти належну увагу постійному оновленню інформації, яка повинна бути представлена на власному офіційному веб-сайті чи веб-порталі, врегулювати роботу електронного варіанту приймальні, запроваджувати системи електронного документообігу.

Саме зазначені положення повинні сприйматись органами публічної влади як цілі та завдання, які слід обов'язково імплементувати та виконувати. Також повинна значна увага приділятися посиленню відкритості та прозорості щодо діяльності та функціонування органів публічної влади, їх взаємодія з територіальними громадами за допомогою надання електронних адміністративних послуг через офіційні веб-сайти, мають організовуватись та

проводитись різноманітні Інтернет-конференції, онлайн-засідання, форуми, опитування, тощо[23, с. 46-47].

Проте, щоб успішно виконати та реалізувати дані завдання у діяльності органів публічної влади, співробітники повинні відповідати вимогам щодо кваліфікованого рівня комп'ютерної та інформаційної грамотності.

Отже, фундаментом для побудови справжнього інформаційного суспільства на межі XX і XXI століть були саме інформаційні технології, що виникали та розвивались внаслідок науково-технічних революцій, а також завдяки комп'ютеризації різноманітних сфер життя. Сучасні інформаційні технології є потенційним та перспективним чинником, що має вплив на становлення змін у економічному, політичному, культурному житті, у сферах науки й освіти та багатьох інших.

Використання інформаційних технологій в органах публічної влади перш за все має на меті залучення якомога більшої кількості користувачів у цій галузі, спонукаючи їх вдосконалювати свої знання у галузі інформаційних технологій та використовувати ці технології у своїй діяльності. Оскільки, на нашу думку, саме використання інформаційних технологій дасть можливість розв'язувати та вирішувати ще більший обсяг питань та завдань того чи іншого органу публічної влади.

Інформаційні технології можна розглядати крізь призму складної інфраструктури, яка здатна охопити велику кількість різноманітних інформаційних процесів під час діяльності органу. Проте, не слід забувати, що ця інфраструктура має складну побудову та механізм роботи, оскільки її утворюють певні структурні елементи, за допомогою яких ми маємо можливість зібрати, зберегти, обробити та представити ту чи іншу інформацію.

Також до важливих складників сучасних інформаційних технологій слід віднести і комп'ютери, їхні безпосередньо зовнішні додатки та пристрої, бази даних, різноманітні способи передачі, мови написання програм, моделі зберігання та передачі даних, тощо.

Відповідно до цього, інформаційні технології дійсно мають такий прояв як

інфраструктура, і з одного боку їх розглядають як програмно-системне середовище і телекомунікації, а з іншого – що це саме те місце, де здійснюються усі інформаційні процеси.

Сучасні інформаційні технології наділені такими важливими рисами, зокрема це: інформаційна допомога користувачам на різних етапах обробки і використання інформації, що в подальшому дозволить коректно та цілісно її подати, зберігати, шукати, відображати і т.д.; також це змога обробляти документи у електронному вигляді, не маючи паперових варіантів, тобто проставлення рецензій, резолюцій, затвердження, розсилка та контроль за виконанням документів здійснюється виключно в електронному вигляді (електронний документообіг); сучасні варіанти вирішення поставлених завдань та задач, до прикладу із використанням можливості віддаленого доступу.

Усе це дійсно є важливим при побудові сучасного інформаційного суспільства, що в подальшому призведе до збільшення кількості більш кваліфікованих працівників у органах публічної влади.

1.2. Нормативно-правове регулювання використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.

Щоб забезпечити правильне використання та функціонування сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади, то слід правильно та вдало врегульовувати це на законодавчому рівні.

Саме тому у даному підрозділі ми розглядаємо питання щодо нормативно-правового регулювання використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.

Низка важливих нормативних документів, яка складається з Конституції України, як основного та керівного законодавчого акту, інших Законів України, підзаконних нормативних актів, розпоряджень та указів Президента України, а також постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України.

Також сюди слід відносити різноманітні концепції та програми розвитку що стосуються саме впровадження інформаційних технологій в процеси роботи в органах публічної влади. Міжнародні договори теж мають важливе значення,

проте вони мають бути підписані та ратифіковані Верховною Радою України.

Отож, характеризуючи безпосередньо нормативно-правове регулювання, ми воліємо розпочати із такого законодавчого документу, як Закону України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 1998 року, який містить в собі дуже важливі тези. Зокрема, слід відзначити що цей закон наголошує на важливості використання інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади, оскільки саме завдяки цим технологіям, які застосовуються у системі державних органів, можна забезпечити громадян України та іноземців, інші організації та установи державного чи приватного типу якісною, достовірною, повною та своєчасною інформацією [35].

Хоч і цей законодавчий акт є дещо застарілим, але у ньому наявні досить актуальні положення і для сьогоденного розвитку інформаційного суспільства і технологій.

Наступним нормативно-правовим актом для нашого розгляду буде Указ Президента України прийнятий від 31.07.2000 року « Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні». Саме цей Указ мав на меті затвердження та конкретизацію засад щодо того, щоб забезпечити надання інформаційних послуг державою. Варто відмітити, що були визначені певні заходи та завдання, які склали собою цілі та мету щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні.

Серед них, на нашу думку, варто виділити такі: перш за все, потрібно створити у найкоротші терміни належні економічні, правові, технічні та інші умови, щоб забезпечити для усіх, зокрема для громадян, підприємств та установ різноманітних форм власності, органів державної влади та органів місцевого самоврядування й інших доступом до мережі Інтернету.

Наступним важливим положенням було зазначено, що повинні вчинитись усі необхідні дії задля того, щоб розширити та вдосконалити подання об'єктивної політичної, економічної, правової, екологічної, культурної та іншої

інформації про Україну, зокрема ще ту інформацію, яка створюється внаслідок діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, у навчальних закладах, інших наукових установах та організаціях, архівах, бібліотеках, тощо, до мережі Інтернету. Також постійно повинні вдосконалюватись способи подання такої інформації.

На нашу думку, важливим ще є те, що під час реалізації вищезазначеного Указу Президента, потрібно також враховувати та забезпечувати реалізацію конституційних прав людини і громадянина на вільне збирання, зберігання, використання та поширення інформації, свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань. Також потрібно приділяти велику увагу розвитку та впровадженню сучасних комп'ютерних інформаційних технологій у систему державного управління, у фінансову сферу, підприємницьку діяльність, освіту, також у медичну та правову сфери.

Також, у даному Указі Президент наголосив на тому, щоб Кабінет Міністрів України забезпечив виконання такого завдання, як встановлення процедури щодо правильного викладу та оприлюднення інформації про діяльність органів державної влади України та завершення створення Веб-сторінок центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а також провідними науковими установами та навчальними закладами [44].

Ще один Указ Президента України став однією з передумов впровадження інформаційних технологій в діяльності органів публічної влади, і він має назву «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади». В положеннях цього Указу було передбачено обов'язки органів публічної влади щодо публікації офіційної інформації про їхню діяльність, виконання програм та планів, обов'язкове опублікування певних нормативно-правових актів та іншої необхідної інформації [26].

4 січня 2002 року Кабінет Міністрів видає постанову, якою затверджує Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів

виконавчої влади [38], що у свою чергу зобов'язував міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації забезпечувати розміщення, а також постійне оновлення інформації про свою діяльність на власних офіційних веб-сайтах (чи веб-порталах) у мереж Інтернет відповідно до Порядку, який був затверджений вищевказаною Постановою Кабміну України.

Ще одним важливим нормативно-правовим документом, який має свій внесок у розвиток сучасних інформаційних технологій є постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року, яка стосувалась створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд». Ця постанова встановлювала, що одним із найважливіших завдань під час створення та розвитку сучасного інформаційного суспільства є надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг шляхом використання електронної інформаційної системи "Електронний Уряд", яка забезпечує інформаційну взаємодію органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій.

Основним способом щодо виконання вищезазначеного завдання було створення єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, який становив собою центральну частину електронної інформаційної системи, який мав назву «Електронний Уряд». Саме він був призначений для інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційних систем та ресурсів органів виконавчої влади і надання інформаційних та інших послуг з використанням мережі Інтернет [13]

20 жовтня 2005 року було видано Указ Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [36]. Цей Указ передбачав, що саме запровадження та розвиток сучасних інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади повинен бути одним із пріоритетних напрямів державної політики в Україні.

Цим Указом, Кабінет Міністрів України наділявся певними зобов'язаннями, зокрема він повинен був: організувати роботу щодо надання

адміністративних послуг юридичним та фізичним особам за допомогою електронної інформаційної системи «Електронний уряд»; займатись питанням вдосконалення нормативно-правового регулювання щодо розвитку новітніх інформаційних технологій та намагатись адаптувати законодавство України щодо використання інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади до законодавства Європейського Союзу.

Також Кабмін України зобов'язувався сприяти розвитку підприємницької діяльності у сфері інформаційних технологій, зокрема завдяки розробці програмного забезпечення та створенню нової комп'ютерної техніки, також шляхом створення сучасних технополісів, центрів високих інформаційних технологій, оптимізації митного та податкового законодавства.

Ще одним із важливих завдань, на нашу думку, було запровадження більш спрощеного порядку державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, які діють у інформаційній сфері, подання ними звітності про свою діяльність, створення умов для митного оформлення товарів, впровадження системи приймання та видачі відповідних документів із використанням глобальної інформаційної мережі Інтернет та електронного цифрового підпису.

Проте не слід забувати, що інформаційний простір та сучасне інформаційне суспільство створюється не лише завдяки розвитку інформаційних технологій, але й на підставі й інших нормативних актів.

Наприклад, Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» прийнятий від 17 квітня 2014 року № 1227-VII. Мета його створення полягала у забезпеченні задоволення інформаційних потреб суспільства, залученні громадян до обговорення та вирішення найважливіших соціально-політичних питань, забезпеченні національного діалогу, сприянню формування громадянського суспільства і все це завдяки Суспільному телебаченню та радіомовленню.

Також, Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р було схвалено Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. [43]. Ця Стратегія включає в себе положення щодо

напрямів розвитку та розбудови національної інноваційної екосистеми для забезпечення швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки, що передбачає створення сприятливих умов для розвитку інноваційної сфери, збільшення кількості впроваджуваних розробок, підвищення економічної віддачі від них, залучення інвестицій в інноваційну діяльність.

Якщо брати до уваги міжнародні акти, то тут слід згадати про Директиву 2014/61/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 15 травня 2014 року, яка передбачала заходи, що спрямовані на зниження витрат на розгортання високошвидкісних мереж електронного зв'язку, що в свою чергу повинно було забезпечити до 2020 року доступ для всіх європейців до високошвидкісного Інтернету, понад 30 Мбіт/с, зменшивши витрати на впровадження новітніх технологій за рахунок інтеграції та уніфікації національних програм [33].

Також слід згадати про Закон України «Про інформацію», прийнятий від 2 жовтня 1992 року, адже завдяки цьому Закону ми маємо змогу розподіляти інформацію на певні види, розрізняти способи отримання тієї чи іншої інформації. Саме цей Закон закріплює загальні правові підстави відповідно до яких можна отримати, використовувати, поширювати та зберігати інформацію, на законодавчому рівні закріплює право особи на інформацію у різних сферах життєдіяльності, врегульовується доступ до інформації, статус осіб, які мають право володіти тією чи іншою інформацією [34].

Ще одним важливим нормативним документом, на нашу думку, є Закон України від 5 липня 1994 року «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах». Мета цього Закону полягає саме в регулюванні відносин у сфері захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах.

Існує ще Закон України, прийнятий від 16 грудня 2020 року під назвою «Про електронні комунікації», який у свою чергу визначає правові та організаційні основи державної політики у сферах електронної комунікації та

радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у відповідній діяльності або користуються електронними комунікаційними послугами. Це досить великий за обсягом нормативно-правовий документ, але структурований та охоплює усі необхідні питання.

Ще одним з цікавих нормативно-правових актів є розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні". У цій концепції [40] чітко прописуються цілі та завдання, зокрема: щодо модернізації публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; модернізації державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та управління розвитком електронного урядування.

Отже, можна зробити висновок що нормативно-правове регулювання щодо використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади є досить таки розгалуженим, містить велику кількість нормативно-правових актів різноманітної юридичної сили. Проте, ці акти мають бути більш систематизовані та поділені на галузі, оскільки потрібно враховувати те, що діяльність органів публічної влади залежить від повноти та якості інформаційних ресурсів, які вони застосовують при вирішенні відповідних завдань.

Нормативно-правове регулювання щодо використання сучасних інформаційних технологій органами публічної влади являється складним та багатокомпонентним механізмом, імплементація якого полягає в активізації його ключових функцій: інформаційна логістика, інформаційна підтримка, інформаційний супровід тощо.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.

2.1. Аналіз використання сучасних інформаційних технологій на прикладі Хмельницької міської ради.

Хмельницька міська рада – це орган місцевого самоврядування, який

здійснює представництво Хмельницької міської територіальної громади та здійснює функції та повноваження від її імені та в її інтересах в межах, визначених Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейською хартією місцевого самоврядування та іншими законодавчими актами.

Коротко щодо історичних відомостей про Хмельницьку міську раду, то цей орган місцевого самоврядування, магістрат, який з'явився в містечку Проскуріві у 1566 році після отримання містом Магдебурзького права.

Завдяки реформі у 1870 році було змінено порядок щодо створення і діяльності місцевих органів влади, у січні 1880 року в Проскуріві було проведено перші вибори до міської думи. Хоч і не всі мешканці міста мали можливість голосувати, тільки ті, хто досягнув певного віку (цей вік становив 25 років) і сплатив податки до скарбниці міста.

За радянських часів діяльність міської ради очолював більшовик Олександр Руттер, а вже з кінця 1926 року йому на заміну прийшов місцевий мешканець Проскурова, за професією слюсар локомотивного депо, Карл Кошарський [59].

Будівля, у якій знаходиться безпосередньо міська рада, була побудована ще у 1904 році та спершу була призначена для функціонування Олексіївського реального училища. У цьому ж році біля приміщення посадили 12 червоних буків, з яких на сьогоднішній день вдалось зберегти лише 4. Ці буки мають статус ботанічної пам'ятки природи [8].

Порядок діяльності Хмельницької міської ради, її депутатів, органів та посадових осіб, порядок скликання сесій міської ради, підготовка, розгляд і прийняття рішень з питань, що мають бути включені до порядку денного, усе це визначається регламентом Хмельницької міської ради.

Наразі склад міської ради становить 42 депутати, очолює її міський голова – Симчишин Олександр Сергійович з листопада 2015 року, а в 2020 році був переобраний на другий термін. Саме міський голова є головною посадовою особою Хмельницької міської територіальної громади, він безпосередньо

займається організацією роботи міської ради та її підпорядкованих органів. Також він головує на усіх сесіях ради і керує діяльністю виконавчого комітету міської ради.

В сучасних умовах нашого життя органи публічної влади, зокрема і Хмельницька міська рада, повинні прагнути до вдосконалення використання інформаційних технологій та до їх більшого впровадження у свою діяльність. Слід займатись питанням щодо утворення окремих відділів, які і займатимуться використанням інформаційних технологій, до прикладу, підтримуючи онлайн-зв'язок із громадськістю, а також розміщувати та поширювати достовірну та повну інформацію щодо своєї діяльності за допомогою різноманітних сервісів та засобів масової інформації.

Модель розповсюдження інформації від організації до громадськості часто розглядають як асиметричну, оскільки вона є односторонньою за своїм напрямком. Тобто, можна зазначити що саме цей вид моделі розповсюдження є дещо пропагандистським, оскільки в такому випадку можна поширювати лише позитивну інформацію про свою діяльність, тим самим формуючи собі хороший імідж та репутацію.

На нашу думку, органам публічної влади слід використовувати модель під назвою «двостороння симетрична», яка в свою чергу означає, що до прикладу, Хмельницька міська рада буде інформувати громадян про свою діяльність, але це буде зроблено з метою зближення і взаємодії із громадськістю, що в подальшому дозволить запобігати різноманітним можливим конфліктним ситуаціям. Але найголовнішим моментом є те, що завдяки цій моделі міська рада може враховувати інтереси, потреби та очікування громадськості для більш ефективної взаємодії.

Враховуючи розпорядження Кабінету Міністрів України №649-р від 20 вересня 2017 року, яким було схвалено Концепцію розвитку електронного урядування в Україні, в якій також зазначено, що електронне урядування – це форма організації державного управління, що має на меті сприяти підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та

органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

Саме ця Концепція і була взята за основу Хмельницькою міською радою для початку впровадження більш сучасних інформаційних технологій та розвитку інформаційної взаємодії з іншими. Простими словами, електронне урядування – це спосіб обміну інформацією за допомогою онлайн-ресурсів та надання різноманітних послуг громадянам, бізнесу та усім іншим [6].

Хмельницька міська рада своїм рішенням №80 від 4 березня 2015 року затвердила власну Програму впровадження електронного урядування в Хмельницькій міській раді (далі – Програма). Ця Програма була розроблена спеціалістами, зокрема брали участь безпосередньо виконавчий комітет міської ради та Хмельницьке міське комунальне підприємство «Хмельницькінфоцентр».

Ця Програма була спрямована на те, щоб забезпечити реалізацію державної політики з приводу розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. При створенні тексту Програми до уваги брались такі нормативно-правові акти, як: Конституція України, Закони України «Про Національну програму інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про адміністративні послуги», «Про інформацію», Укази Президента, Розпорядження Кабінету Міністрів України та інші.

Основною метою цієї Програми було запровадити електронне урядування в діяльності Хмельницької міської ради, а й також забезпечити власне наближення до європейських стандартів якості надання послуг, сприяти більшій відкритості та прозорості діяльності самої міської ради, її виконавчих органів, а також і підпорядкованих їй підприємств та установ.

Завдяки впровадженню електронного урядування в діяльність Хмельницької міської ради очікувані результати були досягнуті, сама Програма також сприяла створенню нових та якісних форм організації діяльності міської ради, її ефективну взаємодію з громадянами та суб'єктами господарювання, що досягалось за рахунок прозорості роботи міської ради, більш швидше та якісніше

надання бажаних послуг, використання сучасних інформаційних технологій.

Розвиток електронного урядування на базі Хмельницької міської ради мав на меті вдосконалення декількох напрямків роботи. Перш за все, це для громадян – було прикладено багато зусиль, щоб покращити рівень якості життя та безпеки, надати більше доступу до публічної інформації, забезпечити вчасний зворотній зв'язок, підвищити якість наданих адміністративних послуг, а також збільшити роль громадськості під час управління містом.

Для бізнесу це було важливо, адже це сприяло підвищенню якості надання адміністративних послуг за допомогою онлайн-ресурсів, створенню ширших умов для ведення бізнесу. Для органів влади – це дало можливість працювати більш прозоро, вдосконалювати ефективність щодо керування діяльністю міською радою, залучати громадян до прийняття управлінських рішень.

Під час аналізу виконання даної Програми, нами було зроблено певні висновки щодо запровадження електронного урядування та використання сучасних інформаційних технологій в діяльності Хмельницької міської ради. Перш за все слід відмітити повну модернізацію офіційного веб-сайту Хмельницької міської ради та її виконавчих органів, було створено офіційне доменне ім'я – <http://khm.gov.ua>, і навіть зараз постійно додаються нові розділи та сторінки, враховуючи зауваження та потреби громадян і відповідно до законодавчих вимог.

Також міська рада розробила нові галузеві сайти:

-інвестиційний портал - <https://invest.khm.gov.ua> – було створено спільно з комунальною установою «Агенція розвитку Хмельницького»;

-були створені окремі веб-сайти для Центру енергоефективності (<http://energy.khm.gov.ua>), для Управління архітектури та містобудування Хмельницької міської ради (<https://deparh.khm.gov.ua/>), Департаменту освіти та науки (<https://osvita.khm.gov.ua/>), а також для Хмельницького міського територіального центру соціального обслуговування(<https://tercentr.khm.gov.ua/>).

Для реалізації проекту під назвою MyCity, який є також у вигляді мобільного додатку, що був презентований громадянам міста Хмельницького у

2020 році, також діє і вигляді веб-сайту (<https://mycity.khm.gov.ua/>).

Створення та запровадження цього мобільного додатку свідчить про те, що Хмельницька міська рада дійсно прагне застосовувати якомога більше сучасних інформаційних технологій у своїй діяльності. Аналіз статистики за 2019 рік також показав, що місто Хмельницький двічі впродовж того року було визнано лідером по оприлюдненню відкритих даних серед інших обласних центрів.

Сам додаток є досить зручним, в ньому міститься інформація про різноманітні заходи, анонсовані події, також громадян інформують про головні новини щодо діяльності у місті (до прикладу, перекриття вулиць, відключення води, тощо). І ще запровадження сервісів, зокрема щодо перевірки стану виконання певної послуги у Центрі надання адміністративних послуг. Додаток досі розвивається та вдосконалюється.

На веб-сайті є можливість створення електронного «Кабінету мешканця», що дає змогу громадянами замовляти адміністративні послуги у ЦНАП за спрощеною процедурою. За перших два тижні функціонування даного виду електронного сервісу, було замовлено близько 50 електронних послуг, найпопулярнішою серед них було замовлення довідки про реєстрацію місця проживання/перебування особи.

На нашу думку, веб-портал MyCity є досить вдалим рішенням і має на меті об'єднати усі важливі та необхідні сервіси щодо надання різних послуг в одному місці на основі відкритих та доступним даних. Аналізуючи сам сайт та його розділи, можна зробити висновок, що для громадян цей портал дає змогу отримати актуальну інформацію про місто, для бізнесу є можливість проаналізувати та оцінити основні тенденції ринку, просувати власні товари та послуги. А для влади – це зручний сервіс, на якому можна розміщувати та поширювати інформацію, яка в подальшому сприятиме кращій та ефективній комунікації.

Сесії міської ради також проводяться із залученням сучасних інформаційних технологій, оскільки запровадилась практика здійснювати

онлайн-трансляції сесій на офіційному каналі Хмельницької міської ради на сервісі YouTube.

Задля забезпечення ефективної онлайн-комунікації з мешканцями міста та усіма бажаючими, було запроваджено та створено досить багато різноманітних сервісів та порталів, наприклад сервіс електронних звернень (<https://khm.gov.ua/uk/content/elektronni-zvernennya>). Завдяки цьому сервісу, який працює на офіційному веб-сайті Хмельницької міської ради, мешканці можуть залишити своє звернення в електронному вигляді, заповнивши форму, яка складена відповідно до законодавчих вимог Закону України «Про звернення громадян». У 2021 році мешканці Хмельницького активно користувались таким сервісом, адже було зареєстровано 1927 звернень.

Також, новим і сучасним засобом використання інформаційних технологій у діяльності міської ради, було створення чат-боту міста Хмельницького. Це досить зручний сервіс, який дає змогу громадян швидко та з комфортом подавати звернення до різних структурних підрозділів міської ради та отримувати одразу й відповіді на свої звернення. Громадяни мають можливість і повідомляти про проблемні питання, зокрема про транспорт, стан доріг, роботу ЖКГ, отримувати інформацію про ремонтні та аварійні роботи за власною адресою проживання. Ця послуга доступна на популярних застосунках, таких як Viber та Telegram.

Для зручності громадян міста, Хмельницька міська рада також активно розвиває такі нові електронні технології, як: електронні запити на отримання публічної інформації; електронні послуги в ЦНАП (мешканці можуть їх отримати за допомогою реєстрації «Кабінету мешканця» і в подальшому скористатись цим електронним сервісом); електронні петиції до міської ради; відкрите місто – це інтернет-платформа, яка дає змогу мешканцям взаємодіяти з місцевою владою та комунальними підприємствами за допомогою повідомлень (у 2021 році громадяни залишили на цьому порталі 392 повідомлення); електронні консультації та опитування (це платформа, яка була створена на підставі швейцарсько-української програми «Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади», що підлягає виконанню Фондом «Східна

Європа» та «Innovabridge Foundation» і фінансується Швейцарським бюро співробітництва); та інші.

Також місто Хмельницький було під'єднано до таких сучасних сервісів як відкритий бюджет та Єдиний веб-портал використання публічних коштів. Відкритий бюджет (Open budget) – це офіційний державний веб-портал, який у свою чергу розроблений на основі найкращого міжнародного досвіду у сфері відкритості публічних фінансів і входить до складу платформи відкритих даних у сфері публічних фінансів Є-data. Цей веб-портал був створений ще у 2018 році за ініціативи Міністерства фінансів України. Відкривши сайт, можна побачити показники бюджету і відсоток їх виконання, структуру, динаміку показників бюджету, баланс бюджету, тощо.

До прикладу, наразі на сайті можна побачити статистику бюджету за період з вересня 2021 до вересня 2022 року. Це все знаходиться у відкритому доступі, працівники міської ради мають можливість вносити та оновлювати дані, до прикладу на вересень 2022 року на сайті можна побачити, що за доходами наш міський бюджет виконано на 83,1%, а за видатками на 58,5%.

Єдиний веб-портал використання публічних коштів – це теж один із сучасний порталів, який використовується містами під час здійснення свого управління. Також слід зазначити, що це офіційний державний веб-портал з відкритими даними про використання розпорядниками та одержувачами публічних коштів державного та місцевих бюджетів. Як і відкритий бюджет, так само і єдиний веб-портал використання публічних коштів входить до складу платформи відкритих даних у сфері публічних фінансів Є-data. Розпочав свою роботу 15 вересня 2015 року на виконання Закону України від 11.02.2015 року № 183-VIII «Про відкритість використання публічних коштів» та за підтримки волонтерів.

Також до використання сучасних технологій можна віднести підключення до таких функціональних сервісів як онлайн запис до «електронної черги в ДНЗ» (це так звана загальна міська електронна черга в дошкільні навчальні заклади) та до системи «Електронних журналів» (кожен має індивідуальне підключення, такі

електронні журнали застосовуються у школах та університетах міста). На нашу думку, використання цих видів технологій є дуже зручними та необхідними, оскільки полегшує роботу тих чи інших установ.

Отже, підсумовуючи варто зазначити, що Хмельницька міська рада прагне залучити до своєї діяльності якомога більше сучасних інформаційних технологій, використовуючи все більше нових сервісів для роботи, створюючи власні напрацювання і вдосконалюючи вже існуючі.

Саме завдяки кропіткій праці і залученню інформаційних технологій, місто Хмельницький стало одним із перших, яке на офіційному веб-порталі відкритих даних міської ради (<https://mycity.khm.gov.ua/OpenData>) та на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних оприлюднило велику кількість відкритих даних щодо діяльності міської ради та її підпорядкованих органів.

Також важливим моментом є те, що міська рада прагнула підвищити кваліфікацію власних працівників та забезпечити якісне використання новітніх інформаційних технологій, тому час від часу для працівників структурних підрозділів міської ради та комунальних підприємств проводили так звані воркшопи, що стосувались покращення роботи із різноманітними онлайн-сервісами. Воркшопи, у свою чергу, це спеціальні заходи або ж тренінги, які спрямовуються на те, щоб отримати і засвоїти нові навички.

Впродовж 2018 року, депутати Хмельницької міської ради працювали над таким документом, як Положення про відкриті дані ХМР, і водночас після прийняття цього документу, було вирішено подати заяву на прийняття Хмельницької міської ради та її виконавчих органів до Міжнародної Хартії відкритих даних.

На основі положень цієї Міжнародної Хартії відкритих даних було проведено загальну оцінку стану оприлюднення відкритих даних у 2019 році, і тоді місто Хмельницький став лідером серед інших областей за результатами цієї перевірки. Відкриті дані міста це ще один крок до підвищення рівню прозорості, відкритості та ефективності роботи міських органів влади, а також це дає змогу залучати все більше нових інвестицій у розвиток міста, реалізовувати цікаві та

комерційні проекти.

У діяльність виконавчих органів міської ради було запроваджено систему електронного документообігу (СЕД) на базі програмного комплексу «IT-Enterprise». Ця система є досить розгалуженою та зручною у використанні, оскільки це полегшує роботу із документообігом і дозволяє швидше взаємодіяти із іншими органами, підприємствами та установами, оскільки це здійснюється за допомогою електронних документів, що надсилають Інтернет-зв'язком.

2.2. Оцінка громадянами та працівниками ефективності використання сучасних інформаційних технологій в діяльності Хмельницької міської ради.

Запровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність органів публічної влади це є не лише можливістю, а й необхідністю. Проте варто розуміти, що використання цих технологій може здаватись іноді складним для окремих категорій людей, саме тому потрібно сприяти їхньому розвитку та надавати допомогу при виникненні проблем чи незрозумілих ситуацій.

Розвиток інформаційних технологій відкриє не лише для міста Хмельницького, а й для усієї України нове «вікно можливостей», що призведе до збільшення якості національної економіки та матиме вплив на рівень життя громадян. Проте варто пам'ятати, що потрібно прикласти чималих зусиль, щоб випробувати ці можливості, оскільки це дійсно виклик та завдання для сучасного суспільства.

За свідченнями працівників, Хмельницька міська рада та її структурні підрозділи мають досить високий рівень інформатизації, тобто це свідчить про впровадження все більшої кількості інформаційних технологій у діяльність, що надалі позитивно впливатиме на результати роботи. Проте вони також наголошують на тому, щоб працювати і вдосконалювати рівень роботи із сучасними технологіями.

На рівень якості роботи впливає також і конкретна наявність техніки, що використовується для роботи із сучасними технологіями. Статистика свідчить про те, що Хмельницька міська рада забезпечує усіх своїх працівників

комп'ютерною технікою (комп'ютери, програмні забезпечення, принтери, сканери та інші пристрої).

Також працівники зазначають, що корпоративна мережа передачі даних Хмельницької міської ради та її виконавчих органів працює досить таки чітко та злагоджена. Це така мультисервісна мережа передачі даних, що була створена для того, аби забезпечити ефективну роботу інформаційно-телекомунікаційних систем міської ради.

Ця мережа охоплює в собі побудовану волоконно-оптичну лінію зв'язку, кабельні мережі виконавчих органів міської ради, апаратно-програмні засоби та автоматизовані робочі місця.

За статистичними даними, що є у відкритому доступі до мережі підключені:

- фізичні сервери (14);
- файлове сховище (1);
- віртуальні сервери (28);
- відеореєстратори (4);
- серверне комутаційне обладнання (3);
- комутатори (45);
- канали підключення інтернет (2);
- система оповіщення під час пожежі;
- користувачів (421) - електронна пошта, інтернет, доступ до баз даних та інформаційних системи.

Для того, щоб забезпечити правильну роботу інформаційних технологій між усіма виконавчими органами міської ради, до прикладу між ЦНАП і його філіями, було налагоджено безперебійний, швидкісний та захищений зв'язок.

Також мешканці міста позитивно відгукуються про те, що в приміщеннях виконавчого комітету міської ради, ЦНАП та його філіями є доступ до wi-fi.

На час виконання заходів, які передбачені Програмою впровадження електронного урядування у Хмельницькій міській раді на 2015-2020 роки,

працівники мали змогу подавати інформацію про потреби у забезпеченні інформаційними технологіями, зокрема це стосувалось техніки.

Відповідно до цих потреб, аналізуючи отримані статистичні дані, за період виконання Програми виконавчим комітетом та окремими самостійними управліннями було придбано:

- серверне обладнання (7);
- комутаційне обладнання (17);
- обладнання wi-fi (8);
- настільні комп'ютери для користувачів (164);
- БФП, принтери (125);
- потокові документ-сканери (26);
- планшети (19).

Також для функціонального забезпечення роботи ЦНАП та інших виконавчих органів, щоб для громадян надавались якомога більше якісних послуг та швидких водночас були ще придбані такі необхідні речі, як:

- комплекти обладнання для оформлення та видачі біометричних паспортів;
- обладнання для організації каналу конфіденційного зв'язку в мережі Національної системи конфіденційного зв'язку;
- додаткове телекомунікаційне обладнання та програмне забезпечення для системи «Електронна черга» (саме за рахунок придбання цього обладнання та програмного забезпечення, працівники, які займають посаду реєстраторів мали можливість отримати мікрофони, що використовувались для полегшеного здійснення аудіо-запису обслуговування громадян)
- обладнання для модернізації системи голосування «Віче», радіо-мікрофон та звуко-підсилююча апаратура;
- комплект обладнання системи конферецзв'язку (встановлено в Зеленій залі);
- спеціалізоване комутаційне обладнання: маршрутизатор, комутатор для

оптичної мережі та між-мережевий екран для забезпечення безпеки доступу до мережі та контролю за інформаційними потоками.

Також громадяни позитивно відгукуються про те, що Хмельницька міська рада дійсно використовує сучасні інформаційні технології, має офіційні веб-сторінки у соціальних мережах, зокрема в YouTube, Facebook, Instagram, Telegram та Viber. Саме ці мережі є найбільш поширеними серед громадян різних вікових категорій, що сприяє підвищенню попиту на перегляд діяльності та відкритих даних Хмельницької міської ради.

Ще б хотілось розкрити питання щодо Системи електронного документообігу (СЕД) на базі програмного комплексу «IT-Enterprise», що активно застосовується для роботи в міській раді та її виконавчих органах з боку досвіду працівників.

Щоб працівники знали, як працювати із СЕД, які вимоги ставляться, як потрібно виконувати ті чи інші документи, було прийнято рішення затвердити Порядок роботи в системі електронного документообігу Хмельницької міської ради та її виконавчих органах. Саме цей документ регламентує безпосередньо порядок роботи в СЕД, передбачає певні зобов'язання користувачів цієї системи щодо відповідальності за порушення законодавчих вимог.

Співробітники міської ради та виконавчих органів зазначають, що робота у цій системі є не надто складно, та часом справді дає змогу швидше виконувати ті чи інші поставлені завдання та задачі. Створення цієї системи мало на меті скорочення паперового обігу документів та перехід до більш електронної форми документів, як зараз і робить велика кількість європейських держав, що свідчить про їхню активну інформатизацію.

В даному Порядку вказано, що працівники виконавчих органів міської ради зобов'язані систематично протягом робочого дня перевіряти свої завдання і документи в Системі. Обіг документів, які надходять ведеться окремо, усе фіксується, також ще є практика списування документів у друкованому вигляді, оскільки вони передаються в Державний архів Хмельницької області.

Завдяки роботі у цій Системі працівники міської ради мають можливість в

режимі онлайн взаємодіяти з іншими структурними підрозділами не відходячи від комп'ютера.

Ще мешканці міста та співробітники ЦНАП позитивними відгуками відзначають запровадження системи «Електронна черга» та системи електронного документообігу «СТРАТЕГ.ДОКУМЕНТ» (далі – СЕД ЦНАП) з 2018 року. Щоб належно працювати із СЕД ЦНАП, спеціалісти з інформаційних технологій підключили вісім віддалених робочих місць працівників відділу реєстрації місця проживання управління з питань реєстрації для того, щоб можна було надавати адміністративні послуги, що стосувались питань реєстрації місця проживання, надавання довідок і внесення змін до Реєстру територіальної громади міста Хмельницького.

Працівники ЦНАП зазначають, що завдяки запровадженню СЕД у їхній діяльності, значно полегшилась ситуація із автоматизованим обліком адміністративних послуг, була надана можливість створити реєстр територіальної громади міста, а також єдину систему довідників і каталогів.

Проаналізована статистика СЕД ЦНАП свідчить про те, що на період 31.12.2021 року у цій системі було зареєстровано 166,2 тисяч справ (в цю кількість також включено електронний архів), до реєстру територіальної громади було внесено відомості про 113 тисяч адрес та було зареєстровано 246 тисяч мешканців.

Також фахівці зазначають, що важливим модулем у цій програмі є «Звітність», що значно полегшує облік паперової документації і дозволяє робити об'ємні звіти в електронному вигляді та реєструвати їх у системі. Вони розробили та використовують близько 80 різноманітних форм звітності.

Задля того, щоб оперативно вносити зміни по кількості зареєстрованих за місцем проживання, спростити процедуру надання соціальних послуг та покращити обслуговування до Реєстру територіальної громади міста, що формується в СЕД ЦНАП, підключені управління праці та соціального захисту населення, МКП «Хмельницькводоканал» та МКП «Спецкомунтранс».

Також на думку громадян є досить зручною база пошуку документів на

сайті Хмельницької міської ради. Слід відзначити той факт, що сама база, яка включає різноманітні види документів, що в свою чергу стосується діяльності міської ради, її виконавчого комітету, а також розпорядження міського голови, тощо, формується за рахунок внесення цих відомостей спеціалістами, що відповідають за це.

На Єдиному державному веб-порталі відкритих даних та порталі відкритих даних міської ради забезпечено оприлюднення усіх переліків нормативних документів міської ради, інформації про депутатів та поіменні результати голосування депутатів на пленарних засіданнях міської ради.

Депутати Хмельницької міської ради відзначають ще той факт, що під час засідань виконкому чи засідань депутатських комісій, їм надається безперешкодний доступ до використання планшетів, на яких вони можуть ознайомлюватись із проектами рішень, що виносяться на розгляд та голосування.

Більше того, кожного місяця збирається та формується база даних з відомостями, що стосуються надання субсидій і соціальних допомог, до якої в свою чергу підключили управління праці та соціального захисту населення. Працівники цього управління зазначають, що так їм працювати набагато зручніше і щорічно вони використовують в середньому близько 115 тисяч електронних довідок. Тому можна зробити висновок, який б це був величезний обсяг документації в паперовому вигляді.

Отже, підсумовуючи можна зазначити, що насправді оцінка як і працівників Хмельницької міської ради та її виконавчих органів, так і мешканців міста більш схильна до позитивної. Звісно, що існують певні недоліки, але над ними завжди готові працювати та вдосконалювати.

Проаналізовано думку мешканців з приводу різноманітних сучасних інформаційних сервісів, що використовуються для покращення рівня життя у місті.

Показники та статистика свідчить про те, що місто динамічно розвивається та прагне вдосконалити використання сучасних інформаційних технологій. Саме для цього запроваджуються нові онлайн сервіси, веб-портали та веб-сайти.

Мешканці міста позитивно ставляться до таких змін, особливо молодь, адже розуміє, що зараз йде найбільший розвиток інформатизації у форматі онлайн і це насправді дозволяє економити велику кількість часу.

У нас є популярний вислів, який звучить як «держава у смартфоні», він користується досить таки великою популярністю та поширеністю, і в майбутньому ми прагнемо до вдосконалення усіх онлайн-сервісів, щоб люди могли отримувати необхідні послуги швидко, ефективно та якісно. Надзвичайно позитивним моментом є те, що держава прагне прирівнювати електронні документи до паперових, щоб вони мали однакову юридичну силу, як це роблять інші держави Євросоюзу, що свідчить про наше запозичення міжнародного досвіду у розвитку інформаційних технологій.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.

3.1. Удосконалення нормативно-правового регулювання при використанні інформаційних технологій в органах публічної влади

Аналізуючи наявне законодавство, було з'ясовано, що насправді існує невелика кількість нормативно-правових актів, що врегульовували б наше питання.

Враховуючи, що інформація та потреби в ній людини, суспільства та держави є саме тією мотиваційною ланкою, що спонукає до створення, розвитку та запровадження сучасних інформаційних технологій. В науці розподіл складників сучасних інформаційних технологій прийнято розподіляти на дві основних групи.

Перша охоплює поняття «інфраструктури», тобто мається на увазі, що метою цієї групи є забезпечення процесів, які включають в себе збір, обробку, накопичення, збереження, пошук та поширення інформації. Друга ж група присвячена інформаційним відносинам, які безпосередньо виникають внаслідок застосування та використання сучасних інформаційних технологій.

Якщо розглядати наявну правову основу, що стосується запровадження інформаційних технологій, то можна виділити такі базові законодавчі акти, які

саме відповідають за становлення першої основної групи, так званої «інфраструктури» інформаційних технологій. Серед них найважливішими є такі закони України: «Про Концепцію Національної програми інформатизації»; «Про Національну програму інформатизації», «Про Національну систему конфіденційного зв'язку», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про державні цільові програми», «Про інноваційну діяльність», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про наукові парки», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій», «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції».

Обов'язково слід також відмітити і постанови Кабінету Міністрів України, що теж мають безпосередній вплив на становлення сучасних інформаційних технологій. Серед них слід виділити постанови «Про затвердження Державної цільової програми «Образний комп'ютер» на 2010 рік» [29], яка є чинною і до тепер, та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення плану дій з впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство “Відкритий Уряд”» [42].

Аналізуючи сучасні інформаційні технології, стає очевидним та зрозумілим той факт, що вони тісно пов'язані із суспільством саме у сфері інформації та технологій. Очевидно, що ці сучасні інформаційні технології мають досить потужний вплив на те, як формуються ці суспільні відносини, як відбувається їхній розвиток та зміни.

Національне законодавство включає в себе також велику кількість нормативно-правових актів, які становлять провідну ланку при створенні та функціонуванні інформаційних технологій у тих чи інших органах публічної влади.

Серед цих нормативно-правових актів найбільшу увагу привертають такі: Конституція України, також закони України: «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про рекламу», «Про електронні

документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації», «Про науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про державну таємницю», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про нотаріат», «Про страхування», «Про банки і банківську діяльність», «Про контрольно-звідувальну діяльність», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Податковий кодекс України, а також Указ Президента України «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності» [39] та постанов Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи “Електронний Уряд”» [32], «Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів» [30].

Аналізуючи наведені нормативно-правові акти та усі інші, на яких увага не наголошувалась, варто підсумувати такі факти:

Фундаментальне значення у розвитку та запровадженні сучасних інформаційних технологій в сфері публічних органів влади перш за все відіграє Конституція України, яка має на меті забезпечувати та гарантувати основні права та інтереси кожного громадянина держави. Також вона включає в себе низку нормативних положень, які так чи інакше стосуються сфери інформаційних технологій. Зокрема, можна сконцентруватись на декількох прикладах, це стаття 34, яка проголошує свободу інформації, тобто, що кожен має право на свободу думки та слова.

Ще одним важливими нормативно-правовим положенням саме задля розвитку сучасних інформаційних технологій, на нашу думку, є положення статті 31, яка проголошує право, що гарантує таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Оскільки при використанні сучасних інформаційних технологій, громадяни отримують та передають велику

кількість інформації, що може носити різноманітний характер конфіденційності.

Отже, проаналізований нормативно-правовий акт показав, що насправді існують досить таки грамотно прописані норми, що регулюють наше питання, хоч і є такі, які ще потребують вдосконалення.

Великим недоліком правового регулювання сфери інформаційних технологій є відсутність цілісного та сформованого законодавства з конкретних питань, адже не існує єдиного законодавчого акту, який би врегулював усі необхідні аспекти. Розвиток та застосування сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади спонукає до появи нових суб'єктів та об'єктів правовідносин у цій сфері. Більш того, враховуючи сучасний стан розвитку держав, інформаційні правовідносини набувають ще більшого поширення та популярності, що в подальшому вимагатиме більш чіткого врегулювання інформаційного законодавства.

Враховуючи проведений аналіз законодавства, нам також стало зрозумілим те, що розвиток та врегулювання правовідносин у сфері інформаційних технологій в Україні є новим та досить непростим викликом, який ми згодилися прийняти. Стрімкий розвиток інформаційних технологій викликав два проблематичних питання, перше стосується того, що законодавчі акти, які мають відношення до інформаційних технологій створюються для так званих сталих суспільних відносин, а з іншого боку не враховується те, що нові правовідносини у цій сфері бурхливо розвиваються та вдосконалюються, що в подальшому призводить до суперечностей і недоліків вже загальноприйнятого законодавства [48].

Прикрим є те, що ці суперечності в подальшому провокують правові прогалини, оскільки під час запровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність органів публічної влади стає очевидним факт невідповідності нормативно-правових актів фактичним вимогам, оскільки вони мають більш складніший характер. З цього випливає, що існуючі нормативні акти не мають достатньої кількості норм, або вони є недосконалими для принципово нових явищ у інформаційній сфері.

Швидке впровадження та використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади змінює розуміння щодо створення нового законодавства, спонукає до пошуку все більшої кількості нових норм, які сформулюють структуровані законодавчі акти, що регулюватимуть питання інформаційної інфраструктури, про яку було вже зазначено, дадуть змогу виділити усі якості та ознаки сучасних інформаційних технологій та відносин у цій сфері.

На нашу думку, творцям законодавства слід звернути увагу на вдосконалення законодавства у сфері охорони результатів творчої діяльності (інтелектуальної власності), оскільки це також є невід'ємною частиною сучасних інформаційних технологій, але на практиці виявляється що це питання розвинене недостатньою мірою. В ході дослідження було виявлено, що правове регулювання інтелектуальної власності часом не відповідає реальним вимогам і не адаптоване до охорони прав авторів у сфері новітніх інформаційних технологій.

Також недоліком законодавства є відсутність вдосконалених норм щодо захисту баз даних, які використовуються при запровадженні сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади. На нашу думку, в цьому випадку слід чітко розмежувати усі поняття, що стосується об'єктів, які підпадають під охорону (до прикладу, сайти чи веб-портали тих чи інших органів) та специфіку їхньої охорони, тобто яким чином це відбуватиметься.

Іншим негативним моментом є відсутність законодавчого врегулювання при розсиланні інформації, що містить рекламний, агітаційний чи антигромадський характер (або ж іншими словами, спам). Це досить гостре питання, яке утворилось внаслідок розвитку мережі Інтернет та все ширшим її використанням у діяльності органів влади.

Вважається, що спам створює перешкоди для кращої реалізації основних прав та свобод громадян в інформаційній сфері, ускладнює роботу інформаційних технологій і також породжує недовіру громадян до того, чи є отримана інформація достовірною.

Інші держави намагаються вирішити це питання завдяки створенню та написанню низки законів, які матимуть спеціальний характер. В Україні дане питання можна врегулювати за допомогою внесення змін до чинного законодавства, що стосується реклами та адміністративної відповідальності.

Разом з тим розбудова національного інформаційного права повинна здійснюватися з постійним урахуванням не тільки практики, а й базових теоретичних засад теорії права і держави, кібернетики, теорії інформації тощо.

Отже, підсумовуючи слід зазначити, що для того аби створити та вдосконалити правове забезпечення розвитку та запровадження інформаційних технологій у сфері органів публічної влади необхідно чітко визначити об'єктів та суб'єктів у цій галузі права, виходячи зі специфіки предмета, методів та інших елементів.

У загальному, державне регулювання розвитку та запровадження сучасних інформаційних технологій в діяльності органів публічної влади полягає у:

- перш за все, у розвитку інформаційних технологій, баз даних, різноманітних систем, що можуть використовуватись для того, аби забезпечити громадян, організації, державні органи та органи місцевого самоврядування необхідною інформацією та ресурсами;

- мають створюватись умови, які сприятимуть ефективному використанню інформаційно-телекомунікаційних мереж, у тому числі мережі Інтернет;

- необхідно врегулювати відносини, що пов'язані з пошуком, отриманням інформації, її обробкою, розповсюдженням за допомогою застосування сучасних інформаційних технологій, на підставі загально визначених та закріплених правових норм в українському законодавстві;

- також, Україні слід опиратись на міжнародний досвід та імплементувати у своєму законодавстві міжнародні норми, що допомагали б вдосконалювати сферу інформаційних правовідносин. [5, с. 168]

3.2. Перспективи розвитку та напрями практичного вдосконалення сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади в Україні

Кожен орган публічної влади може вдосконалити свою діяльність та

репутацію відповідно за допомогою запровадження і використання все більшої кількості сучасних інформаційних технологій.

Усім органам слід безперервно працювати над тим, щоб їх співробітники мали можливість вивчати та засвоювати все більшу кількість нових інформаційних технологій, які можна буде ефективно використовувати в подальшій роботі.

Звісно було б правильно проаналізувати та навести приклади переваг, які можуть настати у випадку запровадження нових інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади. До прикладу:

-це допоможе значно заощаджувати ресурси у фінансовому аспекті, адже враховуючи скільки потрібно витратного матеріалу для забезпечення повного паперового документообігу, то цифри економії можуть сягати навіть і 50 % витрат;

-надається можливість об'єктивно оцінювати роботу та вміння працівників, адже усі виконані ними процеси будуть у відкритому доступі завдяки цифровим та електронним технологіям;

-поява більш автоматизованої системи обміну документацією між органами та їх підпорядкованими управліннями, що дасть змогу долати комунікаційні бар'єри та пришвидшить співпрацю між ними, навіть з віддалених робочих місць;

-внаслідок вивчення та засвоєння навичок роботи із сучасними інформаційними технологіями буде значно підвищуватись кваліфікаційний рівень усіх працівників органів публічної влади;

-використання сучасних інформаційних технологій може також забезпечити якісне і швидше надання консультативної допомоги громадянами щодо їхніх запитів на отримання якоїсь інформації або з інших питань, що безпосередньо стосуються компетентності того чи іншого органу;

-сучасні інформаційні технології та системи електронного документообігу можуть забезпечити більш високий рівень збереженості документів і мінімізувати ризики щодо їх втрати.

Якщо проаналізувати вищезазначені переваги, то можна відмітити дійсно важливість та актуальність щодо запровадження і використання інформаційних технологій в органах публічної влади. Немає сумніву в тому що, аби була можливість задовільнити потреби усіх громадян у наданні певної інформації чи якихось адміністративних послуг, а також дати їм можливість скористатись дистанційним обслуговуванням, то саме і для цього потрібно якомога більше використовувати різних новітніх інформаційних технологій.

Потрібно також враховувати те, що для того аби в тому чи іншому органі публічної влади запроваджувати нові інформаційні технології необхідно звернути увагу на певні фактори, що відіграють важливу роль. Зокрема, мова йдеться про реальний потенціал органу публічної влади, адже для запровадження інформаційних технологій і їх використання вимагають наявності певних умов.

Ці умови ми визначили як певні можливості органів публічної влади на основі опрацьованих матеріалів під час виконання роботи, і ми можемо їх побачити на рис. 3.1.

Рис. 3.1. – Можливості, які відповідають умовам щодо запровадження і використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади.

Завдяки наявності цих умов, органи публічної влади будуть мати

можливість розвивати та використовувати інформаційні технології у своїй безпосередній діяльності, що позитивно вплине на їх ефективність у вирішенні різноманітних завдань.

На нашу думку, однією з найважчих умов є та, що стосується фінансової можливості, адже саме вони мають одну із провідних ролей при запровадженні нових інформаційних технологій, оскільки потребують грошових вкладень у великих розмірах. У непростий час для нашої країни, складно залучати велику кількість коштів на фінансування інформаційних технологій. Це питання намагаються вирішувати при укладанні міських бюджетів та інших, і вносять туди окремим розділом розподіл коштів на вдосконалення і використання інформаційних технологій.

Що стосується технічних можливостей, то під ними слід розуміти наявність комп'ютерів, програмного забезпечення та інших необхідних пристроїв. На підставі аналізу діяльності Хмельницької міської ради, ми відмітили той факт, що усі працівники забезпечені комп'ютерами різної потужності (при тому, вони усі працюють відмінно і не є застарілими), вільним доступом до швидкісної мережі Інтернету та іншими необхідними пристроями. Для діяльності усіх інших органів публічної влади потрібно враховувати усі потреби та забезпечувати їх необхідними для них технічними пристроями.

Що стосується кадрового забезпечення, це теж є один з важливих факторів, адже саме він бере пряму участь у використуванні інформаційних технологій в діяльності того чи іншого органу. Часом у працівників не вистачає реального досвіду роботи і необхідних знань задля того, щоб повноцінно використовувати інформаційні технології і переходити від паперового варіанту документації до електронного.

Однією з причин такого недоліку є те, що для співробітників не проводяться курси по підвищенню кваліфікації чи інші програми навчання. Також потрібно враховувати той момент, що існує певна кількість працівників, які перебувають у старшій віковій категорії і їм складніше перейти на комп'ютеризовану систему роботи, але для цього просто потрібно приділити

більше уваги для навчання, щоб вони могли опанувати роботу із комп'ютером та іншими онлайн-сервісами.

Щодо організаційних можливостей, то тут слід розуміти, що органи публічної влади, котрі прагнуть розвивати та використовувати сучасні інформаційні технології у своїй роботі повинні підійти до цього питання серйозно. Мається на увазі, що в органах повинні створюватись структурні підрозділи, а між працівниками слід розподіляти обов'язки та відповідальність.

На практиці органам публічної влади необхідно не просто приймати рішення щодо використання сучасних інформаційних технологій, а проводити аналіз та враховувати реальні можливості органу для запровадження і подальшого ефективного використання цих технологій.

Задля того, щоб використання сучасних інформаційних технологій було якісне, результативне та дієве, ми вирішили створити перелік певних рекомендацій, які б мали позитивний вплив. До прикладу, було виділено такі рекомендації:

1. При прийнятті рішення щодо запровадження сучасних інформаційних технологій, необхідно спершу провести навчання для працівників щодо їх правильного використання. Це може бути у вигляді семінарів, тренінгів від досвідчених та кваліфікованих співробітників, також персонал може спробувати самостійне навчання онлайн-курси, вебінари, трансляції тощо). При тому, керівництво органів повинно сприяти збільшенню мотивації у працівників, щоб у них було реальне бажання навчатись та самовдосконалюватись.

2. Якщо інформаційні технології вже запроваджені, то слід продовжувати їх вдосконалювати та розвивати, звертаючи увагу на перспективу приєднання України до Євросоюзу, тобто враховувати також і міжнародний досвід та вимоги.

3. Є постійна необхідність в оновленні комп'ютерного забезпечення та іншої техніки, що повинна забезпечувати підтримку та обіг електронних документів та інших сервісів, які діють в органах публічної влади.

4. При запровадженні різних систем електронного документообігу

(FossDoc, Megapolis, АСКОД, IT-Enterprise, Атлас Док, Док Про), необхідно приєднати усіх працівників та структурні підрозділи, щоб це пришвидшило роботу та мало вплив на більший рівень автоматизації усіх процесів.

5. Необхідно проводити постійну роботу із працівниками щодо того, щоб громадянам надавались якісні дистанційні послуги.

6. При запровадженні інформаційних технологій та електронного документообігу в органах публічної влади, необхідно активно працювати над тим, щоб документи у паперовому вигляді перевести до електронного. І якщо офіційні документи, які є необмежені щодо наявної в них інформації відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», то їх необхідно розмішувати на офіційних веб-сторінках та сайтах органів публічної влади. Цей крок збільшуватиме довіру громадян до прозорості діяльності органів.

Завдяки таким важливим і поступовим крокам і буде дедалі більше впроваджуватись сучасні інформаційні технології в діяльність органів публічної влади.

Також слід навести приклад переваг, які з'являться після впровадження сучасних інформаційних технологій для покращення роботи із електронним документообігом. Їх можна проглянути на рис. 3.2.

Рис. 3.2. – Переваги для електронного документообігу внаслідок

запровадження сучасних інформаційних технологій.

Щодо безпеки та конфіденційності, то в даному аспекті слід відзначити те, що при наявності електронного сервісу для зберігання документів можна використовувати такі програми, що в подальшому могли б забезпечити захищення документів від небажаного доступу до них та використання.

Фінансова перевага полягає в тому, що витрати на матеріали, які необхідні для забезпечення паперових варіантів документації є значно більшими, ніж утримання цих документів у електронному вигляді.

Щодо ефективності та швидшої роботи із документами, то тут мається на увазі те, що у працівників є можливість швидше знаходити потрібний документ, використовуючи електронні сервіси для пошуку і за необхідності роздруковувати потрібні документи.

Що стосується дистанційного доступу, то це є також перевагою не лише для працівників органів публічної влади, але й для тих, хто звернувся із запитом щодо якогось документу, адже у випадку електронного документообігу, людина може дистанційно отримати документ в електронному варіанті, що значно пришвидшить час надання тих чи інших послуг.

Щодо перспектив розвитку інформаційних технологій в Україні загалом на державному рівні, то можна констатувати, що це дійсно перспективна справа, яка наразі розвивається та вдосконалюється. Про це свідчить реальна наявність нових електронних сервісів, які активно використовуються не лише для роботи органів публічної влади, а й простими громадянами нашої держави.

Зокрема можна проаналізувати такий застосунок як Дія, який активно зараз розвивається та використовується, він був запущений із 6 лютого 2020 року, містив в собі цифрові документи. Наразі там є паспорт громадянина, закордонний паспорт, свідоцтво про народження, водійське посвідчення, свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, студентський квиток та інші.

Позитивним моментом є те, що держава прагне визначити електронні документи у цьому застосунку такими, що мають ту ж саму юридичну силу, як і документи в паперовому варіанті. Так само у цьому застосунку можна отримати

й певні послуги, при цьому безкоштовно та за доволі короткий проміжок часу.

Отже, підсумовуючи слід зазначити, що основною метою напрямів вдосконалення та перспектив розвитку сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади є те, що це необхідний крок для створення більш перспективного та сучасного інформаційного суспільства, яке потребує вкладень та допомоги.

Слід також розуміти, що цифровізація та автоматизація процесів роботи за допомогою інформаційних технологій насправді зменшить навантаження на працівників органів публічної влади, а також покращить й ефективність їхньої діяльності. Насправді на сьогодні є зрозумілим те, що кожен орган публічної влади намагається залучити якомога більше сучасних технологій у свою діяльність, що свідчить про факт саморозвитку та самовдосконалення нашої держави.

Проводячи дослідження, стало очевидним, що однією з провідних проблем щодо запровадження сучасних інформаційних технологій є саме недостатнє фінансування, оскільки комп'ютерна техніка, програмне забезпечення, платні сервіси та усі інші необхідні матеріали потребують чималих витрат.

Проте завжди слід прагнути до кращого, вдосконалюватись за допомогою різноманітних способів та шляхів, сприяти покращенню навиків роботи працівників з інформаційними технологіями, проводити різноманітні зустрічі, коуч-тренінги, міжнародні семінари, ініціювати власні ідеї розвитку технологій у діяльності органів публічної влади.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження показало, що запровадження та використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади потребує прикладання багатьох зусиль, зокрема це необхідне матеріально-технічне забезпечення, достатній фінансовий стан та наявність кваліфікованих кадрів.

Саме застосування інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади надає можливість та нові види способів інформування громадян про діяльність того чи іншого органу, надавання більшої кількості послуг онлайн, прозорість використання бюджетних коштів, онлайн опитування, можливість подати електронне звернення, а також залучення громадян до прийняття рішень.

Стало зрозумілим, що для того аби реалізувати ці всі завдання, необхідно забезпечити працівників не лише комп'ютерними технологіями, а й інформаційною грамотністю та кваліфікацією.

Інформаційні технології у сфері діяльності органів публічної влади надають можливість державним службовцям не лише виконувати внутрішні завдання, а й працювати із іншим спектром проблем на державному рівні. Для підвищення ефективності роботи органів публічної влади на даний момент необхідно також займатись вдосконаленням та закріпленням чіткої ієрархічної єдності нормативно-правових актів у сфері електронного документообігу та інше.

Також слід вдосконалювати власні веб-портали, які дали б змогу працювати ще більш прозоро, встановлювати системи електронного документообігу, які рекомендовані та використовуються різними державними структурами та органами.

Інформаційні технології – це невід'ємна частина сучасного інформаційного суспільства, оскільки вони забезпечують також й економічний та суспільний розвиток світу. Якісна робота органів публічної влади вже неможлива без застосування сучасних інформаційних засобів та можливостей, які включають в себе і технічне забезпечення, зокрема комп'ютерні технології та

Інтернет.

Інформаційні технології слід розглядати як методи, виробничі процеси та програмно-технічні засоби, які використовуються для збору, опрацювання, зберігання, розповсюдження і використання інформації у інтересах усіх зацікавлених осіб.

У системі органів публічної влади і в їхніх процесах діяльності інформаційні технології мають роль сполучників, які мають на меті забезпечення взаємодії та інтеграції усіх рівнів та елементів системи та виконання цією системою усіх її необхідних функцій.

Також було досліджено механізми використання інформаційних технологій в діяльності органів публічної влади і з'ясовано, що вони мають адміністративно-організаційні, адміністративно-правові та інформаційно-комунікаційні складові. Якщо говорити про особливості цих складових, то слід наголосити на тому, що в адміністративно-правовій складовій механізму запровадження та використання інформаційних технологій у сфері органів публічної влади особливістю є те, що цей механізм лише розпочав своє чітке формування.

Впровадження та використання сучасних інформаційних технологій забезпечує цілісність інформаційної сфери, яка в свою чергу розвивається з певними закономірностями.

Не варто ігнорувати закономірності розвитку інформаційної сфери, оскільки це потягне за собою зниження ефективності впровадження новітніх технологій в роботу органів влади, зменшить дієвість прийнятих рішень. Інформаційне забезпечення якісно і ефективно реалізується тільки в умовах наявності достатнього адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій.

Розроблення та впровадження адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій сприяють переходу до нової суспільної формації – інформаційного суспільства. Отже, адміністративно-правове регулювання використання інформаційних технологій забезпечує ефективне

державне управління на всіх рівнях.

Також вдалось дослідити питання щодо електронного документообігу в органах публічної влади, зокрема аналіз проводився на базі діяльності Хмельницької міської ради. Внаслідок цього було з'ясовано, що основним способом вдосконалення електронного документообігу є стандартизація, завдяки якій буде змога ефективніше організувати роботу з документацією у сфері державного управління.

Існує велика кількість недоліків та прогалин у сфері запровадження та використання сучасних інформаційних технологій, проте сучасні держави повинні прагнути до покращення ситуації, оскільки сучасний світ дуже тісно пов'язаний із комп'ютерними технологіями. Завдяки технологіям, органи публічної влади мають можливість публікувати корисну та своєчасну інформацію (наприклад, рішення ради, інформацію стосовно державних фінансів та протоколи засідань) у відповідному форматі.

Потенційні переваги використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади можуть бути відчутними лише, якщо є необхідна наявність кваліфікованих працівників, що вміють працювати із сучасними технологіями.

Органам публічної влади слід якомога більше уваги приділяти саме розвитку та вдосконаленню цифрової грамотності власних працівників, забезпечити їхнє навчання, збільшення рівня електронних навичок серед вже існуючих та потенційних працівників. Саме ці навички є важливими задля грамотного надання електронних послуг.

Слід пам'ятати, що завдяки використанню сучасних інформаційних технологій, органи публічної влади мають можливість покращити власну відкритість, сприяти більшій прозорості своєї діяльності, розширювати сферу надання електронних послуг, що сприятиме побудові справедливого, мирного та інклюзивного суспільства та загального сталого розвитку. Хоча слід пам'ятати, що отримання бажаного ефекту та результату від використання сучасних інформаційних технологій безпосередньо залежить також і від знань та вмінь

усього населення в інформаційній сфері.

Тому органи публічної влади мають дбати про якісне забезпечення населення знаннями, що необхідні для підвищення їх цифрової та інформаційної грамотності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баженов В.А., Венгерський П.С., Горлач В.М. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: навч. посіб. Київ, 2012. 496 с.
2. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посіб. Київ, 2012. 240 с.
3. Гнатюк О. Вплив ІКТ на економічний розвиток країни. Вісник НУВГП. Сер. Економічні науки. 2019. с. 115-116.
4. Демартино А. П. Поняття і класифікація новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Сер. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2018. с. 94-98.
5. Дзьобань О. П., Пилипчук В. Г. Інформаційне насильство та безпека: світоглядно-правові аспекти : монографія. Харків, 2011. 244 с.
6. Електронний уряд для початківців : веб-сайт. URL: <https://24tv.ua/special/egovernment/>.
7. Єганов В. В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні. 2012. № 2.
8. Єсюнін С. Прогулянка Проскуровом: історичні нариси. Хмельницький: Мельник А. А., 2008. 168 с.
9. Зарічна Ю. А. Напрямки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні. Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. 2021. 83 с.
10. Кирєєва А.Є. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Миколаїв, 2017. 44-50 с.
11. Кириченко Г. В. Інформаційно-комунікаційні механізми як інновації в системі формування позитивного іміджу органів державної влади. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Сер. Державне управління. 2019. с. 46-52.
12. Коваль Р. А. Інформаційне забезпечення діяльності органів державної влади в умовах глобалізації на регіональному рівні. Вісник Національного університету цивільного захисту України. 2016. с. 103-111.
13. Концептуальні засади розвитку електронного урядування в Україні: проект навчального посібника. За ред. А.І. Семенченко та ін. 2009. 82 с.
14. Линьов К. О. Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби.
15. Ліпінська А. В. Інформаційно-комунікаційні технології в організації інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 10, 2015.
16. Марков М. Є. Аналіз розвитку та сучасного стану ІКТ в Україні. Вісник Східноукраїнського Національного університету. Сер. Економіка. 2020. с. 46-50.

17. Набока Л.В., Нікітенко О.Є. Сутність інформаційного забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах розвитку інформаційного суспільства. 2019. с. 118-125.
18. Нагаєв В. М. Впровадження інформаційно-цифрових технологій в системі публічного управління. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава : Полтава, 2020. с. 59-62.
19. Новікова Л.В., Чернишова Л.О. Світовий ринок інформаційно-комунікаційних технологій: тенденції та перспективи розвитку. 2021. с. 15-19
20. Олешко А. А. Інформаційно-комунікаційні технології та людський розвиток. Економічна наука. Сер. Інвестиції: практика та досвід. 2019. с. 16-19.
21. Орденів С.С., Скиба І.П., Ченбай Н.А. Феномен інформаційно-комунікаційних технологій. Філософські обрії. 2019. № 42. с. 62-66.
22. Пахнін М. Л. Вплив інформаційного суспільства на розвиток системи публічного управління». Теорія та практика державного управління. 2015.
23. Петрова І.О. Інформаційне забезпечення органів місцевого самоврядування в сучасній Україні. 2011. с. 45-48.
24. Писаренко В.П. Упровадження електронного документування в органах державної влади та місцевого самоврядування. 2012. Вип. 2. с. 75-81.
25. Поляков В. П. Інформатика для економістів: практикум. 2018. 257 с.
26. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади: Указ Президента України від 01.08.2002 № 683/2002.
27. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. №32. ст. 314.
28. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.
29. Про затвердження Державної цільової програми «Образний комп'ютер» на 2010 рік: постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 року № 58. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 25.
30. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2004 року № 326. *Офіційний вісник України*. 2004. № 11. С. 45. Ст. 665.
31. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: затв. Наказом Міністерства Юстиції від 18.06.2015 № 1000/5.

32. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд»»: постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 208. *Офіційний вісник України*. 2003. № 9. с. 112.
33. Про заходи, спрямовані на зменшення витрат на розгортання високошвидкісних мереж електронного зв'язку: Директива 2014/61/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 року. *Офіційний вісник Європейського Союзу* L.155/1. 2014.
34. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. ст.650.
35. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27-28.
36. Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій: Указ Президента України від 20.10.2005 р. №1497/2005.
37. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997 року №539/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 49. ст. 299.
38. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. №3. *Офіційний вісник України*.
39. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10 червня 1997 року № 503/97. *Офіційний вісник України*. 1997. № 24. с. 11.
40. Про схвалення концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.17 р. № 649. *Відомості Верховної Ради України*. 2017.
41. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р.
42. Про схвалення плану дій з впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 року № 220-р. Урядовий кур'єр. 2012. № 76.
43. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р.
44. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. №3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №38.
45. Проїдаков Е. М., Теплицький Л. А. Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування. Київ, 2005. 552 с.
46. Радченко С. В. Особливості систем електронного документообігу у державних органах України. 2013. № 4. с.39-53

47. Редька І. Інформаційні технології. Основні якості сучасних інформаційних технологій. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 2017. С. 20-25.
48. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 2 лютого 2011 р. № 65/141.
49. Скиба І. П. Специфіка інструментального знання в сучасному суспільстві. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. Київ, 2018. с. 83-89.
50. Скиба О. П. Інтернет-комунікації в інформаційному суспільстві: соціокультурний аспект. 2019. 173-177 с.
51. Скиба О. П. Новітні технології в освітніх процесах інформаційного суспільства. Вісник Національного авіаційного університету. Київ, 2018. с. 113-117.
52. Ставицька А. В. Оцінка позиціонування країн на світовому ринку інформаційних технологій: статистичні виміри індексного аналізу. Дніпро, 2017. 126-130 с.
53. Томлін-Татаренко В. Б. Інформаційні технології в державному управлінні. Наукові праці. 2013.
54. Тоцька О. Л. Інформаційні системи та технології у фінансах: навч. посіб. Луцьк, 2014. 340 с.
55. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. Основи інформаційного права України: навч. посіб. Київ, 2004. 274 с.
56. Ченбай Н. А. Трансформації духовної культури особистості в умовах становлення інформаційного суспільства. Вісник Національного авіаційного університету. Київ, 2018. с. 129-132.
57. Швачич Г. Г. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навч. посіб. Дніпро, 2017. 230 с.
58. Шпак Н. О., Венгер О. І. Переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Національний університет "Львівська політехніка". 2012.
59. Ярошенко Т. О. Наукові комунікації ХХІ століття: електронні ресурси для науки та освіти України. Наукові праці. 2006. Вип. 39, с. 148-154.